

Hållbar utveckling

Inledning vid Emmaus Finlands seminarium i Ekenäs 19.9.1010
Ulf Särs, Emmaus Helsingfors

Begreppet hållbar utveckling togs i bruk i den så kallade **Brundtland-kommissionens** rapport **Our Common Future** (Vår gemensamma framtid) år 1987. I den definieras hållbar utveckling som en utveckling ”som tryggar nu levande människors behov utan att riskera kommande generationers behov”.

Man brukar tala om att en hållbar utveckling skall vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar. En förutsättning för hållbar utveckling är emellertid också att livet överhuvud får fortsätta och inte utplånas till exempel med kärnvapen. Därför bör den hållbar utvecklingen enligt min uppfattning också vara fredlig.

Man försöker åstadkomma en hållbar utveckling både politiskt och med bistånd. Båda sätten är viktiga för Emmaus.

1. Ekonomiskt hållbar utveckling

Det viktigaste målet för en ekonomiskt hållbar utveckling är att jordens resurser används så att alla människors grundbehov kan tillfredsställas.

Många ifrågasätter hela begreppet hållbar utveckling, eftersom de anser att syftet med begreppet är att berättiga en fortsatt ekonomiskt tillväxt. Det var också utgångspunkten för Brundtland-kommissionen.

Hållbar utveckling är emellertid en omöjlighet om man med utveckling avser en utveckling byggd på en västerländsk fortsatt tillväxt. Den rikaste femtedelen av jordens befolkning använder redan nu över hundra gånger mera av jordens bruttonationalprodukt än den fattigaste femtedelen. Största delen av finländarna hör till den gruppen. Och jordens resurser är begränsade. Om alla skulle konsumera lika mycket av jordens resurser som en finländare i genomsnitt skulle det redan behövas tre jordklot. Idag bygger emellertid både ekonomin och politiken på fortsatt tillväxt. På en sådan grund kan hållbar utveckling inte byggas.

En hållbar utveckling måste möta människornas behov och inte aktieägarnas vinstbegär. Drivkraften i dagens ekonomi är en virtuell ekonomi som kan jämföras med ett kasinospel. En av de största utmaningarna för vår tid är att åstadkomma en politik som återför ekonomin till en realekonomi för att producera förnödenheter och tjänster som människorna behöver. Till det strävar man med olika slags regleringsmekanismer, av vilka den kanske mest kända är den s.k. **Tobinskatten**, som rörelsen **Attac** verkar för.

Å andra sidan behövs det naturligtvis i de fattiga länderna ekonomisk tillväxt och framför allt en ökad lantbruksproduktion. I Emmaus utvecklingssamarbete syftar mycket konkret till ekonomiskt hållbar utveckling genom att ge fattiga möjligheter att försörja sig själva. Man försöker i synnerhet effektivisera fattiga småbrukares produktion. Man stöder fattigas och i synnerhet fattiga kvinnors företagsamhet och hjälper dem att marknadsföra sina produkter.

För att jordbrukarna i Syd skall kunna leva på sina odlingar måste u-länderna emellertid ges rätt att skydda sitt eget lantbruk mot transnationella storbolags konkurrens. EU och de övriga rika länderna bör upphöra med sina exportstöd till lantbruket. Åtminstone Emmaus

Helsingfors har verkat för sådana förändringar av reglerna för världshandeln via **Kepas** kampanjer.

2. Ekologiskt hållbar utveckling

En ekologiskt hållbar utveckling förutsätter bl.a. att man stoppar klimatförändringen och skyddar naturens mångfald. Man bör utnyttja förnybara naturtillgångar så att deras förnyelseförmåga inte riskeras och använda icke-förnybara resurser mycket mera sparsamt än idag.

En ekologiskt hållbar utveckling förutsätter att man effektiviserar användningen av naturresurser och energi och det är bra att man utvecklar ny teknologi för det ändamålet. Men det räcker inte om de rikas konsumtion inte minskar. Annars äter den ökade konsumtionen snabbt upp nyttan av den nya teknologin. Ett synligt exempel är de små energisparande lamporna som nu i miljarder fyller alla träd och balkonger inför julen.

Forskarna **Marko Ulvila** och **Jarna Pasanen** uppskattar i boken **Vihreä uusjako** (Grön omfördelning) att cirka en tredjedel av jordens befolkning konsumerar för mycket. Denna tredjedel bor inte bara i de rika länderna utan en allt större del också i tidigare u-länder. Det finns idag redan lika många överkonsumerande i Kina som i USA. En tredjedel av mänskligheten kämpar för sitt liv. Mellan dem finns en tredjedel som kan anses konsumera hållbart. Den delen växer snabbast.

Rikedomen går hand i hand med ökad energikonsumtion och miljöförstöring. Om man vill ha en hållbar utveckling måste den överkonsumerande delens konsumtion kraftigt skäras ner. Det kräver bl.a. energisparande, enklare livsstil och återanvändning, som är Emmaus specialgebit.

En av de största utmaningarna i vår tid är att åstadkomma en ekonomisk politik som inte bygger på ständig tillväxt bland de rika. För det verkar **degrowth**-rörelsen, på svenska nerväxtrörelsen. Den har väckt stort intresse inom Emmausrörelsen och speciellt inom **Emmaus Europa**. **Ulla Hoyer** berättar mera om den.

Inom Emmaus utvecklingssamarbete fäster man speciellt uppmärksamhet vid en ekologiskt hållbar utveckling. Till programmen hör att trygga vattenförsörjningen, planerara skogsplantor och främja återvinning.

3. Socialt hållbar eller samhälleligt rättvis utveckling

Världen är idag rikare än någonsin. Men klyftan mellan rika och fattiga växer både inom länderna och mellan länderna. Trots den ekonomiska tillväxten lever cirka en miljard människor på mindre än en dollar per dag och svälter ständigt.

Irene Khan, tidigare generalsekreterare för **Amnesty International**, betonar i sin bok **Kohtalona köyhyys?** (The Unheard Truth, på svenska ungefär Dömd till fattigdom?) att fattigdomen inte bara handlar om ekonomi. De fattiga saknar livets grundförutsättningar, vatten, mat, hälsovård, utbildning. Men de lider också av otrygghet, diskriminering och att inte få sin röst hörd. En stor del av dem som lever i fattigdom hör till minoriteter som diskrimineras på grund av kön, sexuell inriktning, nationalitet, kast, handikapp, religion eller andra orsaker.

Detta märks tydligt också i dagens Europa, där människor allt tydligare delas in i sådana som har människovärde och sådana som inte ges fullt människovärde. Det finns EU-medborgare

som har människovärde. Och sedan invandrare och etniska minoriteter, såsom romer, som inte ges fullt människovärde.

Khan betonar att fattigdomen framför allt är en fråga om makt och den maktlöshet som de fattiga upplever i sitt dagliga liv. En förutsättning för en socialt hållbar utveckling är därför att stärka de fattiga, att trygga deras säkerhet och öka deras möjlighet att få sin röst hörd och delta i de beslut som berör dem.

I praktiken innebär detta bl.a. att man stärker det globala medborgarsamhället, fackföreningsrörelsen, miljörelsen, kvinnorörelsen och solidaritetsrörelser för olika minoriteter. Ett gott exempel är **Socialt världsforum**, som sedan år 2001 har samlat hundratusentals aktivister från tusentals medborgarrörelser.

Emmausrörelsen och **Emmaus International** är just en sådan solidaritetsrörelse, då den är som bäst. Syftet med vårt utvecklingssamarbete är uttryckligen att stärka lokala samfund. Utgångspunkten för projekten är att samfunden själva definierar sina behov och bär ansvar för dem. Med hjälp av utbildning och upplysning stärks individernas möjligheter att behärska sitt eget liv, bli myndiga och delta i den samhälleliga beslutsfattningen.

4. Fredlig utveckling

Krig och kriser hör fortfarande till de värsta hindren för utveckling. Upprustningen slukar också medel som skulle behövas för utveckling. Kriget i Irak har kostat uppskattningsvis cirka en biljon dollar, alltså tusen miljarder dollar. Den summan skulle räcka till att fördubbla utvecklingssamarbetet i världen 30 år framåt.

Kärnvapenhotet är fortfarande reellt, även om man numera inte talar så mycket om det. USA och Ryssland har fortfarande över 20 000 kärnvapen. Trots icke-spridningsavtalen sprids kärnvapnen. Kärnkraften ökar hotet från ett kärnvapenkrig och en atomkatastrof. Kärnavfall kan användas till att göra vapen. Kärnkraften hotar uttryckligen kommande generationers liv. Därför är den en icke-hållbar energiform.

Av den anledningen bör Emmaus också vara en fredsrörelse och delta i fredsarbetet både i Finland och världsomfattande. Emmaus Åland är ett gott exempel på det, till och med dess namn har ju varit **Ålands fredsförening Emmaus** (fast namnet just har ändrats).